

IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA

Projekat „Edukacija sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine“

„Ilegalna trgovina umjetninama u Bosni i Hercegovini“

18. septembar 2017.

Projekat „Edukacija sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine“ realizovan je u organizaciji Centra protiv krijumčarenja umjetninama, JU Centra za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine, Međunarodne galerije portreta Tuzla, uz pokroviteljstvo Francuske ambasade u Bosni i Hercegovini. Seminar je održan u Sarajevu, u prostorijama JU Centra za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine 18. septembra 2017. godine.

Na otvaranju seminara učesnicima su se obratili, uz izjave podrške na polju borbe protiv ilegalne trgovine umjetninama i kulturnim dobrima i željama za nastavak saradnje, predsjednik CEST-a Arben Murtezić, zatim Francuski ambasador u Bosni i Hercegovini Guillaume Rousson, predstavnik Ministarstva civilnih poslova u Bosni i Hercegovini Amira Redžić, šef odsjeka za kulturu i predsjednik Centra protiv krijumčarenja umjetninama Dženan Jusufović.

Tema ovog, drugog po redu seminara nosila je naziv „Ilegalna trgovina umjetninama u Bosni i Hercegovini“, a ista je obrađena i prezentovana kroz istraživačke radove i referate edukatora iz Bosne i Hercegovine i Francuske, dok su mnogobrojni učesnici uzeli aktivno učešće u diskusiji. Na taj način je oblast ilegalne trgovine umjetninama stručno obrađena sa aspekta zaštite kulturno-historijskog i umjetničkog nasljeđa, te policijske i pravosudne prakse.

U prezentaciji stručnog saradnika Centra protiv krijumčarenja umjetninama Senada Begovića predstavljeni su rezultati istraživanja u oblasti muzeologije, galeristike, kulturno-historijskog i umjetničkog nasljeđa u okviru koje su predstavljene sljedeće tematske cjeline: prezentacija aktivnosti i plan rada CPKU, databaza ukradenih/nestalih umjetnina u Bosni i Hercegovini, stanje u muzejima i galerijama, načini borbe protiv ove vrste kriminaliteta (postojeći problemi, pitanje prevencije, nadležni organi, preporuke i sl).

Naglašeno je da državni organi nisu poduzeli nijednu mjeru, koja bi doprinijela poboljšanju stanja u ovoj oblasti. Brojne prijave krađa nadležnim policijskim službama iz javnih i privatnih kolekcija (radi se o stotinama ukradenih djela) nisu dale nikakve rezultate. Sa druge strane, ova umjetnička djela nisu dosada uvrštena u databazu Interpola s ciljem njihovog bržeg pronalaska i povratka legalnom vlasniku.

Osim toga, rad muzeja i galerija u Bosni i Hercegovini je regulisan zakonima u oblasti kulture, dezintegriranim na kantone, njih deset u Federaciji Bosne i Hercegovine, Brčko Distrikt i Republiku Srpsku, kao i na nivou Bosne i Hercegovine, što u konačnici predstavlja zakonodavnu i tehničko-operativnu konfuziju u smislu koordinacije rada muzeja i zaštite kulturne baštine. U muzejima nedostaje uredno vođenje dokumentacije i provođenje redovnih inventarnih popisa.

Od svog osnivanja, CPKU naglašava neophodnost veće uključenosti Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine u cilju aktivnosti izdavanja uputstva ili preporuka svim muzejskim ustanovama da vrše blagovremen inventarni popis muzejskog materijala, kako bi se mogao dobiti konkretan broj postojećih i nestalih muzejskih predmeta.

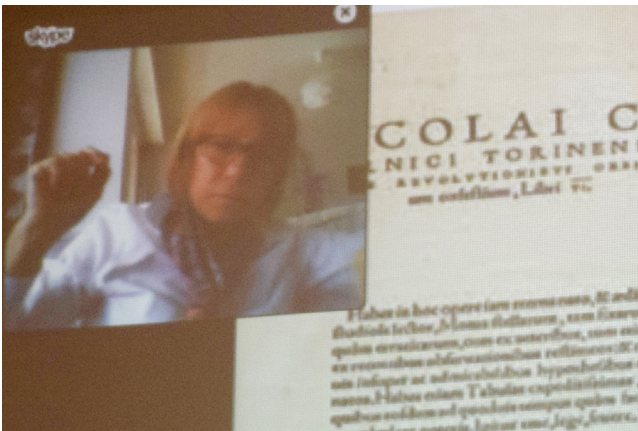
Takođe, učesnicima seminara je predstavljena databaza ukradenih/nestalih umjetnina i način njene pretrage. Radi se o prvoj bazi podataka nestalih umjetnina koja broji ukupno 109 ukradenih predmeta za kojima se traga, a čiji su legalni vlasnici Umjetnička galerija Bosne i Hercegovine, Međunarodna galerija portreta Tuzla i umjetnička djela iz privatne kolekcije Damirke i Envera Mulabdića.

Ljiljana Filipović, sudija krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH, je skrenula pažnju na brojne nedostatke zakonodavstva Bosne i Hercegovine po pitanju ilegalne trgovine umjetninama i zaštite kulturno-historijskog naslijeđa, neusklađenost zakona na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou u vezi samog definiranja pojma kulturnog dobra, kao i predviđenih kazni za ove vrste krivičnih djela. Osim toga, uočeni su ogromni propusti i nelogičnosti u nazivima pojedinih članova zakona koji se odnose na zaštitu kulturnih

dobara, u odnosu na njihov sadržaj, zatim neusaglašenost na različitim nivoima zaštite (kantoni, entiteti, država), te je izvršena komparacija sa sličnim zakonima u regiji, ali i drugim europskim državama, koje su to u oblasti zakonodavstva uradile na pragmatičan i afirmativan način, u smislu bolje pravne zaštite kulturne baštine.

Definisani su i pojmovi kulturnih dobara, prema međunarodnim konvencijama, ali i prema nacionalnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine. Pojedinačne teme koje su predstavljene u ovoj prezentaciji su: krivična djela u vezi sa kulturnim dobrima, odnos krivičnih djela i prekršaja predviđenih zakonima o zaštiti kulturno-historijskog naslijeđa, privremene mjere osiguranja imovinsko-pravnog zahtjeva, oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i pitanje vještačenja u ovoj oblasti.

Usljed nemogućnosti fizičkog prisustva edukatora iz Francuske, Corinne Chartrelle, zamjenika direktora Centralnog ureda za borbu protiv krijumčarenja kulturnih dobara u sklopu Direkcije sudske policije Ministarstva unutrašnjih poslova Francuske, je uz putem video linka prezentovala važne alate za borbu protiv ovog vida kriminala, na preventivnom i represivnom planu, kao što su redovni popisi u muzejima, databaza ukradenih djela i specijalizovani kadrovi policije, koji su omogućili uspješno rješavanje nekoliko slučajeva pronalaska i restitucije određenih ukradenih umjetnina u Francuskoj.

Corinne Chartrelle je predstavila nekoliko pozitivnih primjera u restituciji ukradenih umjetničkih djela, kao i preporuke za aktivnosti, prvenstveno policijskih službi, ali i muzeja u cilju bolje preventivne i operativne zaštite kulturnih dobara. Posebno je naglasila značaj interdisciplinarne saradnje svih pravnih i fizičkih lica (vladinog i nevladinog sektora) kojima je u interesu očuvanje kulturne baštine i zaštita kulturnih dobara. Na prvom mjestu to je saradnja nacionalnih policijskih struktura sa Interpolom, ministarstvima kulture, pravosuđa i vanjskih poslova, međunarodnim organizacijama, kao i osiguravajućim kućama, art dealerima i vlasnicima umjetnina.

U sklopu prezentacije učesnici su upoznati sa osnivanjem, radom i organizacijskom strukturom OCBC-a, načinom rada baze podataka T.R.E.I.M.A., preventivnim i represivnim alatima, istražnim radnjama, primjerima uspješnih istraga, kao i novim problemima sa kojima se susreće u svom profesionalnom radu.

Predstavnici Centra protiv krijumčarenja umjetninama su učesnicima, u cilju kvalitetnijeg predstavljanja teme o ilegalnoj trgovini umjetninama i zaštiti kulturnih dobara prezentovali publikaciju pod nazivom „Ilegalna trgovina umjetninama u Bosni i Hercegovini“, koja je nastala kao rezultat dugogodišnjeg istraživanja ove oblasti od strane saradnika CPKU.

Osim priručnika, koji se može preuzeti na službenoj stranici Centra protiv krijumčarenja umjetninama www.cpk.org, učesnicima su prezentovani i “Izveštaj o aktivnostima” sa edukacije održane 28. septembra 2016. godine, kao i informativni tekst sa sadržajem o bazi podataka nestalih umjetnina, koja je dostupna za javnost na pomenutoj web stranici.

Veliki broj medijskih kuća je izvještavao javnost o sadržaju predmetnog seminara (Oslobođenje, BHT, N1, FTV i dr).

Edukaciji su prisustvovali nositelji pravosudnih funkcija Državnog tužilaštva Bosne i Hercegovine, Tužilaštva Zeničko-Dobojskog kantona, Tužilaštva Unsko-Sanskog kantona, Kantonalnog suda u Sarajevu, predstavnici SIPA-e, Granične policije, Interpola, Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine. Oni su prilikom diskusije iznijeli svoje stavove o ovoj problematici i u zaključku je predloženo iniciranje realizacije stručnih osposobljavanja pripadnika policijskih službi, koje mogu dati veliki doprinos u borbi protiv ilegalnih aktivnosti u ovoj oblasti.

Takođe, kao jedan od najvažnijih zaključaka usvojeno je predlaganje inicijative za promjene odredbi u zakonodavstvenoj oblasti, pri čemu će se ostvariti usklađivanje zakonodavstva (krivične i prekršajne odredbe, ali i oblast koja tretira pitanje rada muzeja, galerija i zavoda za zaštitu kulturno-historijskog nasljeđa) što predstavlja prvi korak ka kvalitetnoj pravnoj zaštiti kulturnih dobara, umjetničkih djela i sveukupne kulturne baštine Bosne i Hercegovine.